

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program Výtvarná umění
Ateliér Architektury / škola Miroslava Šika

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Město Sídliště. Veřejný prostor sídliště
Between the panels. Public space of a housing estate

Vypracoval: Ing. arch. Slavomír Peterka
Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. arch. Miroslav Šik, dr. h. c.
Asistenti: MgA. Anna Svobodová, MgA. Jindřich Traugott
Konzultantka seminární práce: M. arch. Ing. arch. Maria Topolčanská, PhD.
Oponentka diplomové práce: doc. Ing. arch. Pavla Melková, Ph.D.
Akademický rok 2020/2021

Město Sídliště
Právo jak bydlet
Kus ze-mě
6x6

Pokud byste vlastnili 12 metrů čtverečních své jediné soukromé zahrady před svým domem, věnovali byste jej parkování svého vozu?

Jaká je míra práva rozhodování o “svém způsobu života”? Jak citliví k různým aspektům “způsobu života” jsme, resp. které tam ještě patří?

Je některým lidem odejmuto právo rozhodnout o využití místa lidmi, kteří jej využívají pro parkování? Uměli bychom, resp. máme potřeby místo využít jinak? Brání nám současné využívá něčemu?

Jak je dopravou modifikován vizuální vjem? Zajímá nás obraz města? Co levitující domy, jejichž sokly a partery jsou odříznuty zaparkovanými auty?

Kdy se stala doprava v klidu přehlíženým automatismem?

Přijímáme vědomě automobil jako jeden z rysů společenského statutu? Lze takové vnímání obrátit? Vytváří statut tlak pod kterým se rozhodujeme? Vlastní auto poskytuje kus svobody. Není na druhé straně část nesvobody z “nutnosti” pořízení a provozu vlastního vozu?

Pálí podobné otázky většinou společnost (jakožto cílová skupina politického rozhodnutí) natolik, aby jim věnovali pozornost, čas a finance, které mohou využít jinde? Nebo se jedná o architektonickou obsesi?

Text na tyto otázky přímo neodpovídá, řešení nepřináší. Vytváří obraz, který může tyto otázky obhájit nebo naopak ukázat jejich nepatřičnost.

- parkoviště při sídlišti v Bohnicích ↗
- koláž se zahrádkářskou kolonií na Ořechovce ↘

Projekt je situován do Bohnického sídliště. Toto sídliště je specifické malou hustotou zástavby, velkým množstvím veřejných ploch, chybějícími parky dle ÚAP a také tím, že, až na malé výjimky, veškeré nezastavěné pozemky jsou ve vlastnictví hlavního města Prahy. Doprovodnými jevy velkých latentních veřejných prostor je vysoká provozní nákladnost, což se odráží na jejich kvalitě. Při takovém množství pak není problém část ploch věnovat dopravě v klidu. Co je úměrné? Následující obrázky porovnávají klasický schwarzplan s plánem, který z parkovacích ploch dělá to samé. Představuje parkovací plochy jako místa plná, hmotu, která formuje "prázdnost".

- současný schwarzplan ↗
- schwarzplan parkovacích stání ↘

- jak se promění obraz města a jeho hodnocení při sloučení předchozích plánů ↗
- naposledy v dialogu - přímé srovnání - stavební objekty černě, parkování šedě ↘

Představuji si projekt, který situaci převrací:

- domy stojí tak jako dnes
- město (administrativa) zajišťuje společenské funkce (dopravu, společenská místa, služby, car sharing, ostrovy rekreace a sportu, rozumné množství zeleně, která místu určuje charakter, atp.)
- zbylá místa jsou dnes parkovací plochou nebo vcelku neurčitým typem zeleně. Tato místa anulují, zbavím jejich dosavadního ne/využití. Následně:
 - plochy rozdělím mřížkou, modulem, ve kterém jsou celé Bohnice koncipované (6x6m)
 - mřížku protkám komunikacemi, které budou patřit městu, všechny ostatní jednotky jsou přiděleny bytovým jednotkám
 - obyvatel bytové jednotky se rozhodne o službě/potřebě svého místa
 - pro parkování svého vozu;
 - je pro něj zahrádkou;
 - vystaví si na něm kancelářskou buňku/dílnu;
 - sloučí jej se sousedy a společně založí družstvo;
 - zaseje ho travou a doprostřed zasadí strom s houpačkou;
 - ...

Vzniká urban-patchwork, možná tématické clustry. Rozmělněním ve velkém vzniká homogenita - typus krajiny. Jako oživlá loggiová fasáda. Vlastnictví posiluje vztah k místu, zájem trávit v něm čas, pečovat o něj, také jeho individualitu. Vytváří možnost seberealizace, kdy kus země reprezentuje opravdu kus ze mě. Regulace v duchu J. S. Milla: „Svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda druhého.“ Či-li vše je možné, a je to věcí společné dohody.

Může se stát 36m² společenským statutem jedince, příp. celé komunity? Jak je na místo a jeho obyvatele nahlíženo v kontextu jiných měst, z jiných typů bydlení?

Pro koho jsme stavěli sídliště? Tabulkovou rodinu? Komu patřila kompetence rozhodnout o způsobu života? Které individuální požadavky neumí 'obec' (v širokém smyslu slova) uspokojit? Jednou kategorií mohou být limity místa, které si sami vytváříme a druhou exoskeleton kulturně rekreační. To v rovině krátkodobého, repetitivního trávení času. Druhou rovinu chápu jako chuť místa, zastřešující kategorii, která způsob života pojmenuje. Můžeme ji nazvat metastrukturou nebo tak mluvit o ideje veřejného prostoru. Vrátime se tak k obecným pojmům, které mohou být trefnější: identita, charakter, intimita, účast na veřejném obrazu, městskost. Zabýváme se kulhající technickou instrukturou a zapomínáme na humanistickou úlohu města.

Přesněji tyto požadavky možná vyjádří touha společnosti o samostatném bydlení na vlastním pozemku a aspekty, které vedou k takovému rozhodnutí (viz Pavel Hnilička: Sídlní kaše).

Prověření prostorové realizovatelnosti:

Bohnické sídliště lze rozdělit na 60 800 jednotek formátu 6 x 6 m.

Vyjmeme zastavěnou plochu, společné prostory a komunikace.

Odhadovaný počet jednotek - 25 000 obyvatel bohnice žijících v domácnostech po 2,5 členech = potřeba asi 10 000 plošných jednotek = 360 000 m².

Podíl veřejných prostranství v Bohnicích je 82%

Plocha veřejných prostranství připadající na 1 obyvatele je 46,4 m²

60% ploch města je nezpevněných = 1 481 076 m² (řešená plocha) x 0,6 = 888 645 m².

360 000 < 888 645 = splněn požadavek na prostorové nároky.

O jakou kvalitu bychom tak přišli? Nejedná se o destrukci místa, ztrátu velkorysosti prostoru, romantizující představu obrovských domů, které jako skály vyrůstají z krajiny? Které z pojmenování se všemi doprovázejícími konotacemi upřednostníme, pokud vedle sebe položíme reprezentativnost, obytnost, krása, či cena? Architektonická obsese nebo majoritní zájem?

Šest krát šest metrů. Nezařizujeme si podobné políčko si zařizujeme pro čas po smrti?

• Která z kvalit města zůstává, přetrvává? Pokud bychom si vzali současnou mapu Bohnic, vymazali nepotřebné, nefungující, nekvalitní a zachovali hodnotné, co by zůstalo? U starých měst mluvíme o malebnosti, vztahu k historii, kvalitě materiálu, měřítku, vztahu k veřejnému prostoru atp. Jaký obraz dostaneme, pokud s těmito pojmy budeme nahlížet na české sídliště sedmdesátých let? Zakryjme na moment téma potřeby a rychlosti výstavby, finance. Dnes stojí město v jiném kontextu. Obstojí bez těchto kategorií? ↴

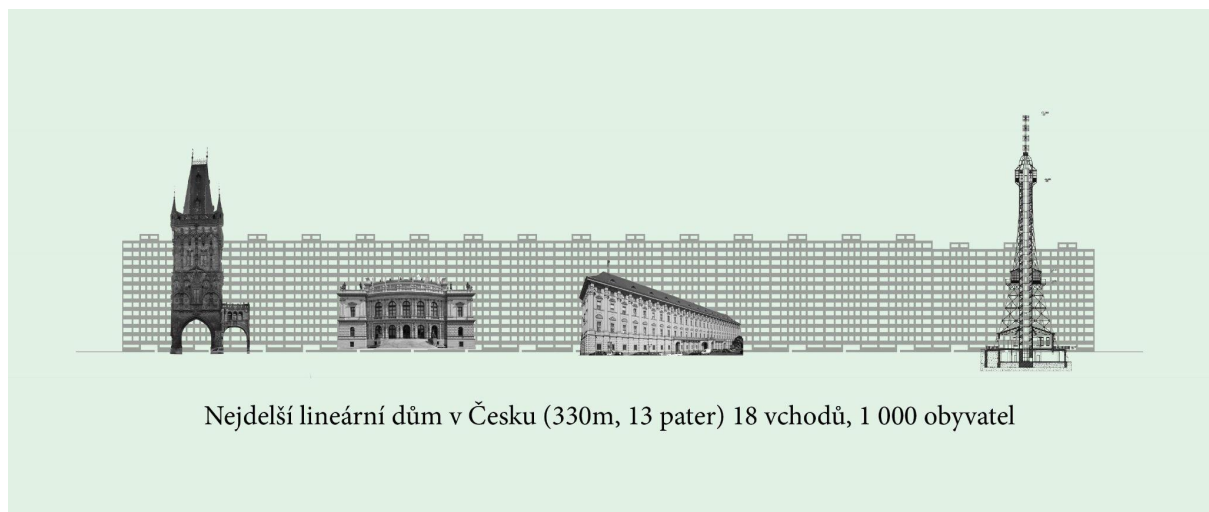

Literatura jako rozšíření tématu prostoru pro auta a město a o současné teoretizování:

- David Lipset, Richard Handler: Vehicles: Cars, Cones, and Other Metaphors of Moral Imagination, Berghahn Books, 2014
- Penny Harvey and Hannah Knox, Roads: An Anthropology of Infrastructure and Expertise (Cornell University Press, 2015)
- Jun Zhang: Driving Toward Modernity: Cars and the Lives of the Middle Class in Contemporary China, Cornell University Press, 2019
- Manuál tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy, Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy, Sekce detailu města, Kancelář veřejného prostoru, 2014
- Sídelní kaše, Pavel Hnilička, Host, 2012

-
- Urban rooms, Gutgut, 2011
 - Salón Verde, MVRDV, 2021

Obrazové fragmenty z průběhu semestru:

Nejdelší lineární dům v Česku (330m, 13 pater) 18 vchodů, 1 000 obyvatel

- koláž měřítek

- rematerialitace

- lineární dům

- koláž autokina

II. etapa - tramvaj, charakter Stromovka

- koláž tramvajové tratě

- formování místa

- infrastrukturní dům - návrh

- návrh / úprava míst, dnes obsazených auty (skatepark / bosket / komunitní zahrady / retenční plochy)

